

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?

Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

Luonnoksessa ehdotetaan pitkän aikavälin yhteistä kulttuuripoliittista tavoitetilaa, joka ulottuisi 2040-luvulle. Vision mukaan 2040-luvulla kulttuuri on Suomea vahvistava ja yhdistävä voima, joka inspiroi rakentamaan kestävämpää, elinvoimaisempaa ja inhimillisempää tulevaisuutta. Onnistuneen kulttuuri- ja elinkeinopolitiikan seurauksena ihmisten kokema osallisuus ja merkityksellisyys tuottavat laaja-alaista sivistystä, hyvinvointia sekä yhteiskunnallista ja taloudellista arvoa.

Esitettyä visiota voi pitää pääosin onnistuneena. Suomen kuitenkin tulisi selkeämmin tavoitella luovien alojen kokonaisliikevaihdon sekä sen kansantalouden osuuden kasvattamista.

Suomi häviää aineettomissa investoinneissa muun muassa Ruotsille ja Suomi kykenee myös huonommin hyödyntämään taloudellisesti aineettomia investointeja – esimerkiksi brändejä tai luovia sisältöjä. Aineettoman pääoman luomiseen tehdyt investoinnit tulee kyetä muuttamaan taloudelliseksi arvoksi ja kannattavaksi elinkeinotoiminnaksi, joka puolestaan edistäisi Suomen kilpailukykyä ja elinkeinorakenteen monipuolistamista. Tällainen kehitys toisi uusia resursseja myös koko arvoketjun toimintaan. Pelkillä valtionavustuksilla, varsinkin pitkäkestoisen julkisen talouden vajeen keskellä, ei kulttuuri- tai luovien alojen kasvunäkymiä saavuteta.

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

Tavoitteet ovat varsin yleisiä ja siten pääosin kannatettavia. Globaalissa ja digitaalisessa markkinataloudessa on erityisen tärkeää korostaa kansainvälistä vaikuttavuutta ja siihen tähtäävän valo- ja vetovoimaisen kulttuurin kehittämistä.

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi [Kannatettavaa on, että avustus- ja valtionosuusrahoituksen rinnalla pyritään vahvistamaan toimijoiden omien tulojen kasvattamista, pääomarakenteen kehittymistä sekä toteutetaan lahjoitusten verovähennys. Luonnoksessa ei ole tarkemmin kuvattu millainen ehdotettu verovähennys olisi, mutta tällaisia keinoja on syytä pohtia, jotta yksityistä rahaa saataisiin houkuteltua kulttuurin ja taiteen tukemiseksi. Luonnoksessa mainitaan, että ”julkisen rahoituksen vastuu on turvata jokaiselle kulttuurin saavutettavuus”. Tavoite on julkisen talouden heikon tilanteen näkökulmasta vähintäänkin haasteellinen. Kulttuurin kuluttajillakin on vastuu osallistua kulttuurin rahoittamiseen ja kasvuvisiota ei pelkästään julkisella rahoituksella pystytä toteuttamaan. Ristiriitaista onkin, että kulttuuri-, viihde- ja urheilutapahtumia koskeva 10 prosentin alv tullaan nostamaan 14 prosenttiin hallituksen toimesta, joka tulee todennäköisesti nostamaan kyseisten tapahtumien pääsylippujen hintoja ja se tulee heikentämään kulttuurin saavutettavuutta. Arkeologisen kulttuuriperinnön suojelun sekä rakennetun kulttuuriympäristön säilymisen osalta tulisi myös hyödyntää digitalisoimista ja ns. digitaalisten kaksosten luomista.]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Palta edustaa työnantaja ja elinkeinopolitiikan järjestönä useita luovien ja kulttuurialojen toimijoita, kuten kulttuurilaitoksia, audiovisuaalisen alan yrityksiä, sekä aineettomia hyödykkeitä ja luovia sisältöjä tuottavia ja hyödyntäviä palvelualojen yrityksiä. Palta on mielellään mukana yhteistyössä, jossa määritellään ja edistetään alan liiketoiminnan ja investointien kasvua sekä kansainvälistymistä.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Valtioneuvosto on pyytänyt lausuntoja kulttuuripoliittisen selonteon luonnoksesta. Kun lausuntoja on varsin vähän pyydetty elinkeinoelämän järjestöiltä ja yrityksiltä, niin Palvelualojen työnantajat Palta haluaa lausua asiasta. Palta edustaa noin 2000 yksityistä palvelualan yritystä ja yhteisöä muun muassa logistiikka-, informaatio- ja viestintä-, asiantuntijapalvelu-, hallinto- ja tukipalvelu- sekä viihde- ja virkistystoimialoilla.

Yhteenvetona:

- Suomen kuitenkin tulisi selkeämmin tavoitella luovien alojen kokonaisliikevaihdon sekä sen kansantalouden osuuden kasvattamista. Aineettoman pääoman luomiseen tehdyt investoinnit tulee kyetä muuttamaan taloudelliseksi arvoksi ja kannattavaksi elinkeinotoiminnaksi, joka puolestaan edistäisi Suomen kilpailukykyä ja elinkeinorakenteen monipuolistamista. Tällainen kehitys toisi uusia resursseja myös koko arvoketjun toimintaan.
- On syytä pohtia myös verotuksellisia keinoja (esim. lahjoitusten verovähennys), jotta yksityistä rahaa saataisiin houkuteltua kulttuurin ja taiteen tukemiseksi paremmin.
- Kulttuurin saavutettavuustavoitetta heikentää se, että kulttuuri-, viihde- ja urheilutapahtumia koskeva 10 prosentin arvonlisävero tullaan nostamaan 14 prosenttiin hallituksen toimesta.
- Kulttuurin tekijöillä on oikeus saada työstään korvaus. Työsuhteessa syntyvien luovien sisältöjen osalta immateriaalioikeudet tai niihin liittyvät palkkiot tulee jatkossakin olla työnantajayrityksen ja työntekijän välillä sovittavissa.
- Epätyypilliset työsuhteet tai digitaaliset alustat eivät ole niin epätyypillisiä, vaan ne ovat digitalisoituvan yhteiskunnan vakiintuneita ilmiöitä, ja Suomen on kyettävä hyödyntämään kehitystä parhaalla mahdollisella tavalla.
- Kaikkien immateriaalioikeuksien lainsäädännön valmistelu ja käytännön hallinto olisi järkevää keskittää työ- ja elinkeinoministeriöön.
- Luoville aloille ja myös laajemmin palvelusektorille soveltuvien kehittämis- ja investointikannustimien kehittäminen tulisi olla prioriteetti. Audiovisuaalisen alan tuotantokannustimen rahoitus on vakiinnutettava.
- Tasapainoisen, kaikille osapuolille reilun ja teknologiakehityksen sallivan, tai sitä jopa vauhdittavan tekijänoikeusjärjestelmän kehittäminen on haasteellista ja sen luomiseen ja määrittelyyn on syytä kiinnittää huomiota selontein toimeenpanon yhteydessä.

Konttinen Jari
Palvelualojen työnantajat Palta ry.